Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 4

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

*Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	– historia jako nauka o przeszłości; – historia a baśnie i legendy; – efekty pracy historyków i archeologów; – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *współczesność*, *przeszłość*, *historia*, *legenda*, *baśń;* – rozróżnia przeszłość od współczesności; – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy.	– poprawnie posługuje się terminami: *archeologia*, *źródła historyczne;* – rozróżnia pracę historyków i archeologów; – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych.	– wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych.	– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów.	– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie; – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.
2. Historia wokół nas	– znaczenie pamiątek rodzinnych; – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny; – „wielka” i „mała” ojczyzna; – patriotyzm jako miłość do ojczyzny; – sposoby wyrażania	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *ojczyzna*, *patriotyzm;* – podaje przykłady pamiątek rodzinnych.	– poprawnie posługuje się terminami: *ród, drzewo genealogiczne*; – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.	– poprawnie posługuje się terminem *tradycja*; – podaje przykłady regionalnych tradycji.	– poprawnie posługuje się terminem *„mała ojczyzna”;* – tworzy przewodnik po własnej miejscowości.	– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.

	patriotyzmu; – „małe ojczyzny” i ich tradycje; – znaczenie terminów: *tradycja, drzewo genealogiczne*, *ojczyzna*, *mała ojczyzna*, *patriotyzm.*					
3. Mieszkamy w Polsce	– państwo polskie i jego krainy historyczne; – mój region częścią Polski; – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium; – dziedzictwo narodowe; – polskie symbole narodowe; – polskie święta państwowe ; – znaczenie terminów: *kraina historyczna*, *naród*, *symbole narodowe*, *Polonia.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem *symbole narodowe;* – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.	– poprawnie posługuje się terminem *naród;* – przedstawia polskie symbole narodowe; – przedstawia najważniejsze święta państwowe; – wskazuje na mapie stolicę państwa.	– poprawnie posługuje się terminem *region;* – wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta; – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.	– poprawnie posługuje się terminem *Polonia;* – podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.	– omawia genezę polskich symboli narodowych; – tworzy przewodnik po własnym regionie.

4. Czas w historii	– chronologia i przedmiot jej badań; – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat; – podstawowe określenia czasu historycznego (*data*, *okres p.n.e. i n.e.*, *tysiąclecie*, *wiek*); – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki; – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne.	– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: *tysiąclecie*, *wiek*; – umieszcza daty na osi czasu.	– poprawnie posługuje się terminami: *chronologia*, *okres p.n.e. i n.e* – zamienia cyfry arabskie na rzymskie; – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.	– poprawnie posługuje się terminami: *era, epoka historyczna;* – podaje cezury czasowe epok historycznych.	– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.	– charakteryzuje główne epoki historyczne.
5. Obliczanie czasu w historii	– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami; – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; – podział czasu na wieki i półwiecza.	– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery.	– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er.	– określa początek i koniec wieku; – poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu.	– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.	– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.

6. Czytamy mapę i plan	– podobieństwa i różnice między mapą a planem; – znaczenie mapy w pracy historyka; – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej; – najstarsze mapy świata.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mapa*, *plan;* – dostrzega różnice między mapą a planem.	– poprawnie posługuje się terminami: *legenda*, *symbol*; – objaśnia symbole legendy mapy; – odczytuje z mapy podstawowe informacje.	– wyjaśnia, czym jest kartografia; – przygotowuje proste plany miejscowe.	– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną.	– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów						
1. Mieszko I i chrzest Polski	– słowiańskie pochodzenie Polaków; – książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: *plemię*, *Słowianie, Piastowie.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *plemię, dynastia;* – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski.	– poprawnie posługuje się terminem *Piastowie;* – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”.	– poprawnie posługuje się terminami: *Słowianie, poganin;* – zna wydarzenia związane z data 966.	– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu.	– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	– misja świętego Wojciecha u Prusów; – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III; – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem;	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cesarz*, *koronacja*, *wojowie;* – wie, kto był pierwszym królem Polski.	– poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, gród, drużyna;* – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; – charakteryzuje misję św. Wojciecha.	– poprawnie posługuje się terminami: *biskupstwo, arcybiskupstwo;* – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.	– zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018; – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego; – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego.	– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.

	– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski; – znaczenie terminów: *misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja*, *gród*, *drużyna, wojowie.*					
*W średniowiecznym klasztorze	– zakony chrześcijańskie; – życie w klasztorze; – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa; – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa; – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie; – znaczenie terminów: *duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *duchowieństwo*, *zakon*, *mnich*, *klasztor;* – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu.	– podaje przykłady średniowiecznych zakonów; – opisuje życie wewnątrz klasztoru.	– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich.	– poprawnie posługuje się terminami: *reguła zakonna*, *skryptorium;* – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę.	– podaje przykłady współczesnych zakonów chrześcijańskich.
3. Polska Kazimierza Wielkiego	– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów; – reformy Kazimierza Wielkiego; – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzynka;	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *uniwersytet, żak;* – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”.	– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; – wyjaśnia powiedzenie: *Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.*	– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego; – wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza	– poprawnie posługuje się terminem u*czta u Wierzynka;* – opisuje zjazd monarchów w Krakowie.	– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.

	– umocnienie granic państwa (*Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*); – utworzenie Akademii Krakowskiej; – znaczenie terminu: *żak, uniwersytet.*			Wielkiego.		
*Rycerze i zamki	– średniowieczni rycerze i ich rola; – funkcje i wygląd zamków; – od pazia do rycerza; – uzbrojenie rycerskie; – turnieje rycerskie; – kodeks rycerski; – znaczenie terminów: *rycerz, zamek, paź, giermek, pasowanie, herb, kopia, fosa.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz*, *fosa, kopia, zamek;* – opisuje wygląd średnio-wiecznego rycerza i zamku.	– poprawnie posługuje się terminami: *pasowanie, paź*, *giermek*; – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.	– poprawnie posługuje się terminami: *herb, dziedziniec, zbrojownia, baszta;* – charakteryzuje kodeks rycerski.	– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie.	– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach.
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	– objęcie władzy przez Jadwigę; – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki; – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie; – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę; – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *Jagiellonowie;* – charakteryzuje postać *Jadwigi* i *Władysława Jagiełły.*	– poprawnie posługuje się terminem *unia;* – zna wydarzenia związane z datą 1385; – wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego.	– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej; – wymienia postanowienia unii w Krewie.	– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów.	– poprawnie posługuje się terminem *Andegawenowie;* – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.

	– zagrożenie ze strony Krzyżaków; – znaczenie terminów: *unia, Jagiellonowie.*					
5. Bitwa pod Grunwaldem	– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze.		– zna wydarzenia związane z datą 1410;	– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.	– charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena.	– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– Mikołaj Kopernik i jego życie; – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie *Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;* – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii; – znaczenie terminu: *astronomia.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *astronom*ia; – wie, kim był Mikołaj Kopernik.	– wyjaśnia powiedzenie: *wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;*	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób; – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.	– poprawnie posługuje się terminem: *teoria heliocentryczna;* – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;	– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski	– złoty wiek Polski; – kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego; – Zamość – miasto renesansowe; – znaczenie terminów: *szlachta*, *kanclerz*, *hetman.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *szlachta;* – zna królów Polski: *Zygmunta I Starego*, *Zygmunta II Augusta* i *Stefana Batorego.*	– poprawnie posługuje się terminami: *kanclerz*, *hetman*; – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.	– poprawnie posługuje się terminem *złoty wiek;* – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa; – wskazuje na mapie Zamość.	– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie;*	– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego.

2. XVII wiek – stulecie wojen	– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego; – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego; – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami; – rola husarii w polskich sukcesach militarnych; – znaczenie terminów: *potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *potop szwedzki*; – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej.	– wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;	– poprawnie posługuje się terminem: *wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska;* – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania.	– poprawnie posługuje się terminami: *husaria, wielki wezyr*; – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej.	– wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.
*Czasy stanisławowskie	– ideały epoki oświecenia; – dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie; – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele; – zabytki budownictwa i architektury polskiej	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska*, *kadet.*	– poprawnie posługuje się terminem *mecenas*; – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.	– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”.	– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania;	– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

	2 poł. XVIII w.; – znaczenie terminów: *Szkoła Rycerska*, *kadet*, *mecenas*, *obiady czwartkowe;*					
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.; – Konstytucja 3 maja; – rozbiory Rzeczypospolitej dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię; – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.; – bitwa pod Racławicami i rola kosynierów; – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej; – znaczenie terminów: *rozbiory*, *konstytucja*, *powstanie*, *kosynierzy*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *zaborcy*, *powstanie;* – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego.	– poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja*, *kosynierzy;* – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795;	– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki. – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego.	– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;	– wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; – wskazuje na mapie rozbiory Polski; – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;
4. Legiony Polskie i hymn narodowy	– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej; – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady; – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *hymn państwowy;* – zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; – zna słowa hymnu Polski.	– poprawnie posługuje się terminem *emigracja*; – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze; – zna wydarzenia związane z datą: 1797; – charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka	– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.	– wie, kiedy *Mazurek Dąbrowskiego* został polskim hymnem narodowym; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona.	– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego.

	w stworzeniu Legionów Polskich; – Józef Wybicki – autor *Mazurka Dąbrowskiego;* – znaczenie słów *Mazurka Dąbrowskiego;* – *Mazurek Dąbrowskiego* hymnem Polski; – znaczenie terminów: *emigracja*, *hymn państwowy.*		Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.			
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	– branka i wybuch powstania styczniowego; – wojna partyzancka; – Romuald Traugutt dyktatorem powstania; – represje po upadku powstania styczniowego; – znaczenie terminów*: zabór rosyjski*, *działalność konspiracyjna*, *branka*, *wojna partyzancka*, *dyktator*, *Syberia.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *zabór rosyjski, Syberia;* – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.	– poprawnie posługuje się terminami: *branka*, *dyktator*; – charakteryzuje postać Romualda Traugutta; – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.	– poprawnie posługuje się terminem *działalność konspiracyjna;* – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną.	– poprawnie posługuje się terminami: *wojna partyzancka;* – opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego.	– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło.

6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	– edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich; – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet; – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie; – Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie; – polscy nobliści; – znaczenie terminów: *tajne nauczanie*, *Nagroda Nobla*, *laureat.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *tajne nauczanie*, *laureat;* – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji.	– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.	– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla .	– poprawnie posługuje się terminami: *Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający;* – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla.	– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce						
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	– wybuch I wojny światowej; – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – odzyskanie niepodległości przez Polskę; – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa; – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *I wojna światowa*, *II Rzeczpospolita;* – wskazuje na mapie obszar II RP; – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.	– poprawnie posługuje się terminem *Naczelnik Państwa;* – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.	– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego.	– poprawnie posługuje się terminem *orlęta lwowskie;* – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921 r.	– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczpospolitej.

	– Narodowe Święto Niepodległości; – znaczenie terminów: *I wojna światowa, II Rzeczpospolita*, *Naczelnik Państwa, orlęta lwowskie.*					
*Bitwa Warszawska	– Rosja Sowiecka i komunizm; – wojna polsko-bolszewicka; – Bitwa Warszawska i jej legenda; – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego.	– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.; – odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej; – wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej.	– poprawnie posługuje się terminami*: front, komunizm*, *bolszewicy*; – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego.	– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej.	– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką.	– poprawnie posługuje się terminem *„cud nad Wisłą”;* – charakteryzuje mit *„cudu nad Wisłą”.*
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	– problemy odrodzonej Polski; – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy; – Gdynia polskim oknem na świat; – znaczenie terminów: *Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie, import, eksport, minister.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie;* – wskazuje na mapie Polski Gdynię.	– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”.	– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.	– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego.	– poprawnie posługuje się terminami: *minister, eksport*, *import.*

3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	– wybuch II wojny światowej; – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją; – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy); – akcja pod Arsenałem; – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia; – znaczenie terminów: *okupacja*, *Armia Krajowa, Szare Szeregi.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *okupacja;* – zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.; – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.	– poprawnie posługuje się terminami: *Armia Krajowa*, *Szare Szeregi;* – zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.; – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.	– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenałem.	– poprawnie posługuje się terminami: *Związek Sowiecki, powstanie warszawskie;* – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego.	– przedstawia przebieg powstania warszawskiego.
4. „Żołnierze niezłomni”	– przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów; – polityka komunistów wobec polskiego podziemia; – działalność wojenna i powojenna Witolda Pileckiego; – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: *opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *„żołnierze niezłomni”;* – opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej.	– poprawnie posługuje się terminem: *„żołnierze niezłomni”;* – rozwija skrót PRL;	– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej; – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich.	– charakteryzuje postaci *Witolda Pileckiego* i *Danuty Siedzikówny*.	– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	– dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły; – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu; – wybór Karola Wojtyły na papieża; – pielgrzymki papieża do ojczyzny (*Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!*); – wsparcie Kościoła dla opozycji; – Jan Paweł II jako papież pielgrzym; – znaczenie terminów: *papież*, *teologia, pielgrzymka, konklawe*, *kardynał*, *prymas*, *pontyfikat.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *papież* – wie, kim był Karol Wojtyła; – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła.	– poprawnie posługuje się terminami: *papież, teologia, pielgrzymka;* – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II.	– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan.	– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!;* – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego.	– poprawnie posługuje się terminami: *konklawe*, *kardynał*, *pontyfikat;* – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; – charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II.
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	– życie codzienne w okresie PRL.; – działalność opozycyjna; – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”; – bohaterowie „Solidarności”: *Lech Wałęsa* i *Anna Walentynowicz*; – wprowadzenie stanu	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *demokracja*, *strajk, solidarność*, *związek zawodowy;* – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent.	– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”.	– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989; – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.	– poprawnie posługuje się terminami: *stan wojenny*, *Okrągły Stół;* – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu.	– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.

	wojennego i represje przeciwko opozycji; – przełom 1989 r. i upadek komunizmu; – znaczenie terminów: *strajk*, *związek zawodowy*, *solidarność*, *stan wojenny*, *Okrągły Stół.*					